

OBSAH

Slovo úvodem	7
Poznámka pro uživatele učebnice	8

I. RANÝ STŘEDOVĚK

1. Na troskách antického světa	9
Barbaři a římské dědictví	9
Křesťanství a římská církev na počátku středověku	10
Barbarizace západní Evropy	11
2. Evropský Západ a Východ	12
Franská říše	12
Byzantská říše	15
3. Slované v temných staletích	17
Život starých Slovanů	18
Sámsova říše	18
Velkomoravská říše	18
4. Křesťanská Evropa v zápase s Araby a Vikingy	20
Arabové a jejich náboženství	20
Vikingové a jejich výboje	22
5. Vznik států východních a jižních Slovanů	24
Kyjevská Rus	24
Slovanské státy na Balkánském poloostrově	25
6. Počátky Anglie, Francie a Svaté říše římské	25
Vznik Anglie	25
Dějinné počátky Francie	26
Zrod Svaté říše římské	26
7. Počátky českého státu	28
První Přemyslovci	28
Křesťanství a církev v přemyslovských Čechách	29
Český stát v 11. století	30
8. Vznik polského a uherského státu	31
Počátky polských dějin	31
Raněstředověký uherský stát	32
9. Vzdělanost a umění v raněstředověké Evropě	33
Mnišství, kláštery a církevní školy	33
Románské umění	35

II. VRCHOLNÝ STŘEDOVĚK

1. Změny v zemědělství a vesnická kolonizace	38
Novinky v zemědělství	38
Vesnická kolonizace	40
2. Rozvoj měst	41
Příčiny rozvoje měst	41

Městská kolonizace	41
Města a jejich výsady	43
Život ve městě	44
Městská společnost	45
Dálkový obchod ve vrcholném středověku	46
3. Nároky na vzdělání	47
Vznik vysokých škol	47
Nižší školství	48
4. Společnost vrcholného středověku	48
Učení o trojím lidu	48
Uspořádání společnosti	49
Postavení Židů	50
Rozpory ve společnosti	51
5. Křížové výpravy	52
Počátky zápasu s islámem	52
Křížácké výpravy do Svaté země	52
Význam křížáckých tažení pro styky mezi muslimy a křesťany	54
Křížové výpravy na evropském kontinentě	55
6. Rytířská kultura a umění vrcholného středověku	55
Kdo byl středověký rytíř?	55
Dvorsko-rytířská kultura	57
Gotické umění v Evropě	58
7. Vývoj států na západě Evropy a tatarské nebezpečí na východě	59
Francie v zápase s Anglií	59
Svatá říše římská	60
Tatarské výboje	60
8. Český stát ve vrcholném středověku	61
Vzestup českého státu na konci 12. a na počátku 13. století	61
Mocenská politika posledních Přemyslovců	62
Počátky gotického umění v českých zemích	63

III. POZDNÍ STŘEDOVĚK

1. Evropa se potýká s problémy	67
Hospodářské potíže	67
Velké morové epidemie	67
Výboje osmanských Turků	69
Papežství a církev	69
2. Francie a Anglie za stoleté války	69
Příčiny soupeření mezi Francií a Anglií	69
Stoletá válka	69
Vliv stoleté války na život ve Francii a Anglii	70
3. Lucemburkové na českém trůně	72
Jan Lucemburský	72

Vláda krále Karla v českých zemích	73	Cenová revoluce	116
Založení pražské univerzity	73	Náboženské války ve Francii	117
Karlova péče o Prahu	74	Osudy ostrovní mocnosti	117
Rozkvět českých zemí	75	3. Věda, vzdělanost a umění v Evropě 16. a počátku 17. století	120
Karel IV. a Evropa	75	Školství, vzdělanost a věda	120
Zhoršení poměrů v českých zemích za panování Václava IV.	77	Umění manýrismu	120
Umění v českých zemích 14. a počátku 15. století	78	4. Střední a východní Evropa v raném novověku . 121	
4. Počátky opravného hnutí v českých zemích . . 80		Rozpínavost osmanské říše	121
Působení Jana Husa	81	Raněnovověký polský stát	121
Přijímání z kalicha a poutě na hory	82	Poměry v Rusku	122
5. Husitská revoluce a její důsledky	83	5. České země v předbělohorském období . . . 122	
Výbuch husitské revoluce	83	Vláda Ferdinanda I.	122
Husitské svazy	83	Česká křesťev	123
Průběh husitské revoluce	84	Panování Rudolfa II.	124
Výsledky husitské revoluce	86	V předvečer stavovského povstání	125
Království dvojího lidu	87	Vzdělanost, literatura a hudba v předbělohorských Čechách	125
6. Český stát za vlády Jagellonců	89	Výtvarné umění v českých zemích 1526-1618	126
Hospodářská obnova	89	6. Třicetiletá válka	127
Rybníkářství a pivovarnictví	90	České stavovské povstání a jeho důsledky . . 127	
Zápas měst se šlechtou	90	Následky bitvy na Bílé hoře	128
Těžba stříbra	91	Emigrace a rekatolizace	128
Stavovský stát a jagellonští panovníci	91	Třicetiletá válka a české země	129
Pozdněgotické umění v českém soustátí	92	Konec třicetileté války a její důsledky	130
7. Středověká Evropa a Rusko na konci středověku	93		
Uherský stát ve 14. a 15. století	93		
Polsko a Litva	94		
Ruské oblasti v zápasu s Tatary	95		
IV. POČÁTKY NOVOVĚKU			
1. Renesance a humanismus	97		
Itálie ve 14. století	97		
Počátky humanismu	98		
Co je renesance?	99		
Zrod renesančního umění	99		
Umění italské renesance	100		
Vynález knihtisku	102		
Šíření renesančního umění v Evropě	102		
Humanismus za Alpami	103		
2. Zámorské objevy	104		
Pád Cařihradu a pokračování osmanské expanze	104		
Portugalské plavby kolem Afriky a do Indie . 105			
Vznik španělského státu	105		
Objevení Ameriky a obeplutí světa	106		
Důsledky zámorských objevů	107		
V. OD POČÁTKU REFORMACE DO SKONČENÍ TŘICETILETÉ VÁLKY			
1. Reformace a katolická reforma	110		
Střední Evropa pod vládou Habsburků	110		
Lutherova reformace v německých oblastech 110			
Kalvínská reformace	111		
Nekatolíci v českých zemích	112		
Katolická reforma	112		
Evangelíci a katolíci v Evropě 16. století . . . 113			
2. Západní Evropa v 16. století	114		
Španělsko a zámorské kolonie	114		
Vzestup Nizozemí	115		
		1. Anglická revoluce	133
		Anglie před revolucí	133
		První období revoluce	134
		Anglická republika a protektorát	135
		2. Evropa ve druhé polovině 17. a na počátku 18. století	137
		Počet obyvatelstva a poměry v zemědělství . 137	
		Manufakturní a řemeslná výroba	138
		Obchod	138
		Věda	138
		Náboženské poměry	139
		3. Západoevropské státy od skončení třicetileté války do roku 1740	139
		Absolutismus a parlamentarismus	139
		Mezinárodní situace po třicetileté válce . . 140	
		Absolutistická Francie jako evropská velmoc 141	
		Velmocenský vzestup Anglie	143
		4. Evropský sever a východ v letech 1648-1740 . 144	
		Rusko	144
		Severní válka	144
		Polsko	145
		5. Habsburská monarchie v zápasu s Osmany a Francií	145
		Absolutismus a centralismus v podunajském soustátí	145
		Válečné konflikty	146
		Vnitřní poměry	147
		Země Koruny české	147
		6. Barokní umění v Evropě a českých zemích . . 149	
		Evropské baroko – jeho vznik a vývoj	149
		Baroko v českých zemích	151
		Kdo byl kdo (rejstřík osob)	155